

LASKENTATOIMEN JA RAHOITUKSEN LUENTOJEN TEHTÄVÄT

1. Yrityksen sidosryhmät

1. Mitä tarkoittaa yrityksen *sidosryhmä*? Luettele niin monta sidosryhmää kuin muistat.
2. Ketkä käyttävät ylintä päätösvaltaa osakeyhtiössä? Keillä muilla on päätösvaltaa ja miten valtasuhteet toimivat?
3. Mikä on yrityksen sidosryhmien tärkein tiedonlähde ja mitä tietoa se sisältää? Mikä takaa tiedon luotettavuuden?

2. Tilinpäätös

4. Mikä on *tilikausi*? Mitä laki määrää tilikauden ajoituksesta ja pituudesta?
5. Milloin yritys on *suuri kirjanpitovelvollinen*?
6. Tilinpäätöksen osat:
 - a. Mitkä ovat tilinpäätöksen osat?
 - b. Mitkä tilinpäätöksen osat vaaditaan kaikilta yrityksiltä? Millä ehdoilla muut osat vaaditaan?
 - c. Mitä muita dokumentteja yrityksen voidaan vaatia liittävän tilinpäätökseensä? Millä ehdoilla?
 - d. Keillä on oikeus saada osakeyhtiön tilinpäätösasiakirjat luettavakseen?
7. Tuloslaskelma:
 - a. Mikä on tuloslaskelma, lyhyesti sanoen?
 - b. Mistä tuloslaskelma johdetaan?
 - c. Mitä on tuloslaskelman ensimmäisellä rivillä? Mitä se tarkoittaa, suurin piirtein?
 - d. Mitä on tuloslaskelman alimmalla rivillä?
8. Tase:
 - a. Mikä on tase, lyhyesti sanoen?
 - b. Mistä tase johdetaan?
 - c. Mihin kahteen osaan tase jakautuu? Mistä näissä on kyse?
 - d. Mihin osiin ed. kohdassa mainitut osat puolestaan jakautuvat?
 - e. Mitä tarkoittaa, että "tase menee tasan"? Entä jos se ei mene tasan?

3. Oma ja vieras pääoma

9. Mitä tarkoittaa vieras pääoma? Miten sitä voi saada lisää?
10. Mistä kahdesta lähteestä oma pääoma on peräisin? Miten yritys voi kasvattaa omaa pääomaansa?
11. Mitä eroja on oman ja vieraan pääoman sijoittajien asemassa?
12. Missä tilanteessa oman ja vieraan pääoman omistajien välille syntyy jyrkkä eturistiriita?

4. Päämiehen ja toimeenpanijan ongelma; konserni

13. Yrityksen osakkeenomistajien ja toimivan johdon välillä sanotaan olevan *päämiehen ja toimeenpanijan ongelma*. Selitä, mistä on kyse.
14. Konserni:
 - a. Mikä on konserni?
 - b. Mitä ovat emoyritys ja tytäryritys?
 - c. Mitä ovat alistuskonserni ja rinnakkaiskonserni?

5. Kirjanpidon periaatteet (s. 19)

15. Mitä kirjanpitoon merkitään? Millä nimellä kirjanpidon merkintöjä kutsutaan?
16. Missä järjestyksessä asiat merkitään kirjanpitoon?
17. Mitä tarkoittaa kahdenkertainen kirjanpito?
18. Mikä on tosite ja miten se liittyy kirjanpitoon? Mitä tositteilta vaaditaan?
19. Juoksevan kirjanpidon tilejä on kolmenlaisia. Mitä nämä kolme ovat?
20. Mille kahdelle tilille juoksevan kirjanpidon tilit päätetään? Mille nämä muodostavat perustan?

6. Jaksottaminen ja poistot (s. 21, 27–28)

21. Milloin yritykselle syntyy a) meno, b) tulo?
22. Mitä tarkoittaa jaksottaminen?
23. Mitä eroa on a) menolla ja kululla, b) tulolla ja tuotolla?
24. Mitä periaatetta noudatetaan a) menon, b) tulon jaksottamisessa?
25. Mikä on poisto? Miten se näkyy a) tuloslaskelmassa, b) taseessa?
26. Yritys on ostanut tilikauden aikana 540 000 eurolla myytävää tavaraa. Varaston arvo oli tilikauden alussa 130 000 euroa ja tilikauden lopussa 110 000 euroa. Paljonko ostokulua nyt päättyvälle tilikaudelle tulee kohdistaa?

7. Tuloslaskelma (s. 23–26)

27. Miten liikevaihto tarkkaan ottaen määritellään?
28. Mitä liikevoitto kuvaa?
29. Mitä logiikkaa tuloslaskelman erien keskinäinen järjestys noudattaa?
30. Arvonlisäverokanta on 24 % ja yrityksen tuloverokanta on 20 %. Tilikauden liikevaihto on 100 000 euroa, liiketoiminnan kulut 80 000 euroa ja korkokulut 5 000 euroa. Satunnaisia eritä ei ole, ja tilinpäätössiirtoja ei tehdä.

Kirjoita tämän perusteella tuloslaskelma (yksinkertaistetussa muodossa).
31. Miten yrityksen tekemät investoinnit näkyvät tuloslaskelmassa?
32. On olemassa kaksi tuloslaskelmakaavaa. Mitkä ne ovat ja miten ne eroavat toisistaan?

8. Tase (s. 27–30)

33. Kirjoita tasekaava yksinkertaistetussa muodossa sivun 27 tyyliin.
34. Miten yrityksen tekemät investoinnit näkyvät taseessa?
35. Mihin sivulla 27 kuvatuista taseen ryhmistä merkitään:
- a. pankkitilillä olevat rahat
 - b. edellisten tilikausien voitot
 - c. ostovelat
 - d. myytäväksi hankitut tavarat
 - e. tytäryhtiön osakkeet
 - f. omaan käyttöön hankittu kone
 - g. myyntisaatavat asiakkailta
 - h. tuotannon raaka-aineet
 - i. mainoskampanjan kulut
 - j. saadut pankkilainat
 - k. maksamattomat palkat
 - l. myytäväksi hankittu kone
 - m. osakkeenomistajien sijoittamat rahat
 - n. poistoero
 - o. valmiit tuotteet
36. Mistä syntyy poistoero? Miten poistoeron lisäys vaikuttaa a) tuloslaskelmaan, b) taseeseen?
37. Mitä eroa on vieraalla pääomalla ja pakollisella varauksella?

9. Tuloslaskelman ja taseen sovelluksia

38. Miten seuraavat liiketapahtumat vaikuttavat tuloslaskelmaan ja taseeseen? (Muista varmistua aina, että tase pysyy tasapainossa.)
- a. Yritys hankkii koneen (käteisellä).
 - b. Yritys tekee koneesta poiston.
 - c. Yritys ottaa lainaa.
 - d. Yritys maksaa osinkoa omistajilleen.
 - e. Yritys maksaa lainan korkoa.
 - f. Yritys ostaa raaka-aineita (käteisellä).
 - g. Yritys myy tavaran asiakkaalle velaksi.
 - h. Yritys saa maksun edellisessä kohdassa mainitulta asiakkaalta.

10. Rahoituslaskelma (s. 32–33)

39. Mihin kolmeen osaan rahoituslaskelma jakautuu?
40. Milloin jokin erä merkitään rahoituslaskelmaan positiivisena, milloin negatiivisena?
41. Mitä rahoituslaskelman loppusumma kertoo?

42. Mihin rahoituslaskelmaan erään sisältyy kukin seuraavista, ja minkä merkkisenä?
- ostettujen koneiden hankintamenot
 - lainan nostaminen
 - henkilöstön palkat
 - liikevaihto
 - osingonmaksu?
43. Rahoituslaskelmasta on kaksi versiota. Mitkä ne ovat, ja miten ne poikkeavat toisistaan?

11. Osakkeen arvonmääritys (s. 53–56)

44. Yritys maksaa vuosittain osinkoa 6 snt/osake. Osingon odotetaan pysyvän samana vielä pitkään. Mikä on osakkeen arvo, kun tuottovaatimus on 8 %?
45. Miten vastaisit edelliseen tehtävään, jos osingon odotetaan kasvavan 2 % per vuosi, ja tuottovaatimus on edelleen sama?
46. Yritys on juuri julkaissut tuoreimman tilinpäätöksensä. Se on 13 miljoonaa euroa tappiollinen. Uskot kuitenkin, että alkanut tilikausi tulee olemaan voitollinen. Laatomasi ennusteen mukaan kuluvan tilikauden voitto on 20 miljoonaa euroa, ja sen jälkeen voitot kasvavat 5 % per vuosi. Tuottovaatimuksesi on 12 %.
- Mikä on yrityksen arvo?
 - Mikä on osakkeen arvo, kun osakekanta on 24 miljoonaa osaketta?

12. Vapaa kassavirta (s. 57–58)

47. Yritys on tilikaudella tehnyt 10 M€ arvosta uusia investointeja. Käyttöpääoma on vähentynyt 1 M€. Yrityksen liikevaihto on 100 M€ ja liikevoittoprosentti on 15 %. Tuloverokanta on 20 %. Laske vapaa kassavirta.
48. Erään yrityksen vapaa kassavirta on kolme miljoonaa euroa. Oletetaan sen pysyvän vakiona. Keskimääräinen pääoman tuottovaatimus on 6 %. Yrityksen osakekanta on 5 miljoonaa osaketta. Mikä on osakkeen arvo, jos
- yrityksellä ei ole nettovelkaa
 - yrityksen nettovelka on 20 miljoonaa euroa?

13. Koko, kasvu ja kannattavuus (s. 64–71)

49. Millä neljällä mittarilla yrityksen kokoa voidaan kirjan mukaan mitata?
50. Esempio Oy:n liikevaihto oli 125 200 euroa vuonna 2010 ja 149 800 euroa vuonna 2014. Mikä oli liikevaihdon keskimääräinen vuosittainen kasvuprosentti tilikaudesta 2010 tilikauteen 2014?
51. Seuraavalla sivulla on Esempio Oy:n tilinpäätöksestä poimittuja tietoja. Laske viimeisimmän tilikauden
- liikevoittoprosentti
 - nettotulosprosentti
 - sijoitetun pääoman tuottoprosentti
 - oman pääoman tuottoprosentti

Esempio Oy:n tilinpäätöksestä poimittuja tietoja:

	2014	2013
Liikevaihto	149 800	140 100
Käyttökate	34 400	23 000
Liikevoitto	13 900	4 300
Vapaa kassavirta	4 500	- 800
Korkokulut	3 100	3 100
Nettotulos	10 800	1 200
	31.12.2014	31.12.2013
Taseen koko pääoma	114 000	107 700
Vaihto-omaisuus	5 500	5 800
Myyntisaamiset	21 200	15 700
Lyhytaikaiset saamiset	23 900	18 500
Pitkäaikaiset saamiset	300	400
Rahoitusarvopaperit	1 000	3 000
Rahat ja pankkisaamiset	3 500	6 800
Oma pääoma	35 800	34 600
Oman pääoman markkina-arvo	90 000	126 000
Korollinen vieras pääoma	65 600	60 800
Lyhytaikainen vieras pääoma	19 800	18 500
Pitkäaikainen vieras pääoma	58 400	54 600

14. Tehokkuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius (s. 72–79)

52. Laske Esempio Oy:n
- koko pääoman kiertoaika
 - varaston kiertoaika
53. Laske Esempio Oy:n omavaraisuusaste.
54. Laske Esempio Oy:n
- quick ratio
 - current ratio

15. Riski ja tuotto

55. Mikä on riskipremio?
56. Milloin rahoitusteoriassa sijoittajan sanotaan olevan a) riskinkaihtaja, b) riskineutraali?
57. Miksi osakkeen tuotto-odotus on sama kuin sen tuottovaatimus?
58. Minkä kaavan mukaan sijoituskohteen tuottovaatimus määräytyy?
59. Mitä rahoitusteoriassa tarkoittaa sana portfolio? Miten portfolion tuotto määräytyy?
60. Mitä on hajauttaminen eli diversifointi? Miksi sen sanotaan olevan ilmainen lounas?
61. Mitä ovat systemaattinen ja epäsystemaattinen riski?

16. Rahoitusmarkkinat (s. 91, 93–95, 97)

- 62. Mikä yhteys on yrityksen pääoman kustannuksen ja sijoittajien tuottovaatimuksen välillä?
- 63. Mitkä ovat rahoitusmarkkinoiden tehtävät?
- 64. Mitä syitä yrityksellä on listautua pörssiin?
- 65. Mikä on pankkien rooli rahoitusmarkkinoilla?

17. Agenttiongelmät (s. 102–103)

- 66. Mikä eturistiriita voi muodostua yrityksen osakkeenomistajien ja velkojien välille? Milloin tämä ristiriita on pahimmillaan?
- 67. Mikä eturistiriita on yrityksen osakkeenomistajien ja toimivan johdon välillä? Miten tätä ristiriitaa voidaan lievittää?

18. Vieras pääoma (s. 97–101)

- 68. Miten joukkovelkakirjan (jvk) markkina-arvo määräytyy?
- 69. Mitä kahdenlaista riskiä jvk-sijoitukseen liittyy?
- 70. Mitä tarkoittaa jvk:n maturiteetti? Miten se vaikuttaa riskiin?
- 71. Mitä ovat luottoluokituslaitokset?
- 72. Mikä on korkein luottoluokitus a) S&P:n, b) Moody'sin käyttämällä asteikolla?
- 73. Miten vakuudet vaikuttavat velkasijoituksen riskiin?
- 74. Mikä on kovenantti? Miten se vaikuttaa velkasijoituksen riskiin?

19. Osakkeen riskipreemio (s. 107–109)

- 75. Osakkeiden sanotaan olevan korkosijoituksia riskipitoisempia. Miten tämä väite voidaan perustella
 - a. osakkeiden ja korkosijoitusten tuoton määräytymistavan perusteella
 - b. historian valossa (empiirisesti)?
- 76. Mistä sanoista tulee lyhenne CAPM? Miten osakkeen tuottovaatimus lasketaan CAPM-mallin mukaan?
- 77. Osakkeen beta:
 - a. Mitä osakkeen beta kuvaa?
 - b. Miten beta riippuu osakkeen volatiliteetista?
 - c. Miten beta riippuu osakkeen tuoton korrelaatiosta osakemarkkinoiden tuoton kanssa?

20. WACC (s. 110–112)

78. Mistä sanoista tulee lyhenne WACC ja mitä se on suomeksi? Millä kaavalla se lasketaan?
79. Yrityksen omavaraisuusaste on 25 %, oman pääoman kustannus 15 % ja vieraan pääoman kustannus 9 %. Laske WACC.
80. Miten vieraan pääoman osuus yrityksen rahoituksesta vaikuttaa WACCIin?

21. Johdon laskentatoimi, kustannuslaskennan peruskäsitteet (s. 115, 133–138)

81. Millä muilla nimillä kutsutaan johdon laskentatoimea ja rahoittajien laskentatoimea? Mitä eroja niillä on?
82. Anna kolme esimerkkiä *laskentakohteista*.
83. Mitä ovat suorat ja epäsuorat kustannukset?
84. Mitä hyötyä ja mitä haittaa on laskentajärjestelmästä, joka kohdistaa mahdollisimman suuren osan kustannuksista suoraan laskentakohteille?
85. Määrittele (joko sanallisesti tai graafisesti) käsitteet:
 - a. kiinteä kustannus
 - b. puolikiinteä kustannus
 - c. muuttuva kustannus
 - d. puolimuuttuva kustannus
 - e. muuttuva yksikkökustannus

22. Perinteinen suoritekohtainen kustannuslaskenta (s. 140–141)

86. Suoritekohtaiseen kustannuslaskentaan on neljä perinteistä menetelmää. Mitä niistä tulisi käyttää kussakin seuraavista tapauksista?
 - a. Yritys valmistaa monenlaisia tuotteita, eikä valmistusprosessissa ole mitään vaihetta, joka olisi kaikille suoritteille sama.
 - b. Yritys valmistaa monenlaisia tuotteita, mutta valmistusprosessissa on vaihe, joka on kaikille suoritteille sama.
 - c. Yritys valmistaa vain yhtä tuotetta.
 - d. Yritys valmistaa rinnakkaistuotannossa tai vaihtuvassa joukkotuotannossa samankaltaisia, keskenään yhteismitallisia tuotteita.
87. Suoritteen raaka-ainekustannukset ovat 15 100 euroa ja siihen kohdistuu 290 tuntia välittömiä työtunteja. Yrityksen epäsuorat kustannukset ovat 2,3 miljoonaa euroa vuodessa. Niiden kohdistamisessa suoritteille käytetään kohdistimena välittömiä työtunteja, joita yrityksessä tehdään vuoden aikana 42 000 tuntia. Yhden välittömän työtunnin työkustannus on työntekijän tuntipalkka plus työnantajamaksut, yhteensä 19,30 euroa.
 - a. Laske yk-lisä.
 - b. Laske suoritteen suorat kustannukset.
 - c. Laske suoritteen kokonaiskustannukset.

23. Katetuottolaskenta (s. 144–146)

88. Tuotteen kiinteät kustannukset ovat miljoona euroa ja muuttuva yksikkökustannus on viisi euroa/kpl. Tuotetta aiotaan myydä hintaan 15 euroa/kpl.
- Laske kriittinen piste.
 - Paljonko tuotetta pitäisi myydä, jotta voitto olisi 100 000 euroa?
89. Tuotteen kiinteät kustannukset ovat 30 000 euroa ja muuttuva yksikkökustannus 58 euroa. Suunniteltu myyntihinta on 70 euroa/kpl.
- Kuinka suuri on yksikkökohtainen kate?
 - Kuinka suuri on katetuotto, jos myyntimäärä on 2000 kpl?
 - Paljonko ovat muuttuvat kustannukset, jos tuotantomäärä on 500 kpl?
 - Kuinka suuri on voitto kriittisessä pisteessä?
 - Kuinka suuri on katetuotto kriittisessä pisteessä?

24. Investointilaskelmat (s. 147–151)

90. Mitkä viisi asiaa pitää ottaa huomioon investoinnin kannattavuutta arvioitaessa?
91. Erään investoinnin hankintameno on kolme miljoonaa euroa. Investoinnin tuotot ja kulut jakautuvat investoinnin taloudelliselle pitoajalle seuraavasti:

Vuosi	Tuotot	Kulut
2016	3 000 000	1 500 000
2017	3 000 000	1 500 000
2018	3 000 000	1 750 000
2019	3 000 000	2 000 000

Investoinnilla ei arvioida olevan jäännösarvoa. Investointiin sovellettava laskentakorko on 12 %.

- Laske investoinnin takaisinmaksuaika.
 - Laske investoinnin nettonykyarvo.
 - Onko investoinnin sisäinen korkokanta suurempi vai pienempi kuin 12 %?
92. Erään investoinnin hankintameno on 12 000 euroa. Sen jälkeen se tuottaa ikuisesti 300 euron nettotuoton per vuosi. Mikä on investoinnin sisäinen korkokanta?